6.1 Van integrale planning naar uitvoerbare transities

Van integrale planning naar uitvoerbare transities *Dit kennisproject richt zich op het begrijpen en versterken van integrale, adaptieve en uitvoerbare planning in een kleine eilandcontext met meerdere, gelijktijdige maatschappelijke opgaven.*	
Nummer	1
Programma	Governance en Kennis
Context of thematiek	Het Klimaatplan Bonaire heeft als doel om het leven, wonen en werken op Bonaire duurzaam mogelijk te maken en te houden, vanuit de samenhang en wederzijdse afhankelijkheid van mens en natuur. De zes Klimaatambities – Waterbeheer, Natuurbeheer, Welzijn (incl. gezondheid), Voedselzekerheid, Energiezekerheid en Cultureel erfgoed – maken duidelijk dat klimaatvraagstukken op het eiland sterk met elkaar verweven zijn. Dit biedt kansen voor win-winoplossingen, waarbij één maatregel kan bijdragen aan meerdere ambities, mits deze integraal wordt benaderd. Tegelijkertijd staat Bonaire voor opgaven op verschillende tijdschalen. Klimaatverandering vraagt om een lange-termijnperspectief, tot voorbij 2100, in het licht van onzekerheden zoals zeespiegelstijging. Tegelijk zijn er urgente actuele opgaven, zoals hittestress en droogte, maar vooral ook sociale en economische druk door armoede, hoge voedselprijzen, een tekort aan betaalbare woningen en de groei van bevolking, toerisme en bijbehorende infrastructuur. Deze opgaven reiken verder dan het mandaat van het Klimaatplan en raken aan andere visies en plannen, zoals Vision 2050 en sectorale beleidsdocumenten. Op het eiland leeft breed de ervaring dat er veel plannen zijn, maar dat uitvoering achterblijft of onvoldoende zichtbaar is, wat de legitimiteit van beleid onder druk zet. In deze context richt dit kennisproject zich op het versterken van integrale planning en implementatie: het verbinden van plannen, partijen en schaalniveaus, het vergroten van uitvoeringskracht en het ondersteunen van transitiemanagement. Praktisch, toegepast en academisch onderzoek dragen bij aan capaciteitsopbouw, inclusieve betrokkenheid en het versterken van institutionele, juridische en organisatorische randvoorwaarden, passend bij de schaal en draagkracht van een klein eiland.
Indicatoren	• Integraliteit: Aantal projecten dat meerdere Klimaatambities verbindt. • Van plan naar actie: Percentage beleidsvoornemens vertaald naar concrete uitvoering. • Eigenaarschap: Aantal projecten met een duidelijk verantwoordelijke uitvoerder. • Samenwerking: Aantal projecten met structurele samenwerking tussen meerdere partijen. • Lerend vermogen: Aantal projecten met expliciete evaluatie- en bijstuurmomenten. • Uitvoerbaarheid: Mate waarin capaciteit (tijd, personeel, kennis) en middelen (financieel, technisch, organisatorisch toereikend zijn voor uitvoering. • …
Kennisdoel	• Inzicht krijgen in hoe integrale planning en sturing functioneren in een kleine bestuurs- en uitvoeringscontext met beperkte capaciteit en veel onderlinge afhankelijkheden. • Inzicht ontwikkelen in mechanismen die zorgen dat plannen doorwerken naar concrete uitvoering, inclusief verantwoordelijkheden, fasering en besluitvorming. • Begrijpen hoe korte-termijn urgente sociale opgaven (armoede, wonen, welzijn) te verbinden zijn met lange-termijn klimaat- en transitieopgaven (tot en voorbij 2100). • Onderzoeken hoe transitiemanagement, leren en bijsturen praktisch kunnen worden ingebed in beleid en uitvoering, zonder extra complexiteit of bestuurlijke last.

	• Inzicht krijgen in welke vormen van capaciteitsopbouw, samenwerking en burgerbetrokkenheid effectief bijdragen aan uitvoeringskracht en draagvlak. • …
Beschikbare kennis	• Inventarisatie Bestuurlijke Weerbaarheid Caribisch Nederland (2023) LINK • Bestuursakkoord Bonaire–Rijk 2024–2027 inclusief bijbehorende analyses LINK • Ruimtelijk Ontwikkelingsprogramma Caribisch Nederland (2024) LINK • Methodische kennisbasis, bijvoorbeeld Strategic Systems Planning, Transitiemanagement en Adaptieve planning en paden. • …
Kennisleemte	• Hoe kan integrale planning effectief worden vormgegeven in een kleine eilandcontext met beperkte bestuurlijke en uitvoeringscapaciteit, zonder dat complexiteit en regeldruk toenemen? • Welke mechanismen zorgen ervoor dat integrale plannen op Bonaire worden vertaald naar concrete, zichtbare en tijdige uitvoering? Waar stokt dit nu? • Hoe kunnen urgente korte-termijnopgaven (zoals armoede, wonen en welzijn) structureel worden verbonden met lange-termijn klimaat- en transitieopgaven (tot en voorbij 2100) binnen één samenhangende sturingsaanpak? • Hoe kunnen adaptief werken, leren en bijsturen praktisch worden ingebed in beleid en uitvoering op Bonaire, zodat onzekerheden (klimaat, demografie, economie) expliciet worden meegenomen zonder de uitvoering te vertragen? • Welke vormen van governance, rolverdeling en participatie tussen overheid, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en burgers dragen aantoonbaar bij aan uitvoeringskracht, draagvlak en legitimiteit van integrale plannen op Bonaire? • …
Beoogde resultaten	• Praktisch, context specifiek en door stakeholders gedragen kader voor integrale planning en uitvoering passend bij schaal en capaciteit van Bonaire • Inzicht in doorwerking van plan naar uitvoering inclusief concrete versnellers voor realisatie • Handvatten voor adaptief en lerend werken zonder extra bestuurlijke complexiteit • Governance- en samenwerkingsprincipes tussen overheid, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en burgers. • Toepasbare tools en voorbeelden (bijv. beslisprincipes, checklists of casussen) • …
Verwachte impact	• Vergroting van uitvoeringskracht • Versterking van integraliteit en samenhang • Toename van legitimiteit en vertrouwen • Groter lerend en adaptief vermogen • Duurzame institutionele versterking • …
Kritische succesfactoren of randvoorwaarden	• Borging in bestaande processen en instrumenten • Duidelijk eigenaarschap en bestuurlijke verankering • Realistische ambitie en ontwerp passen bij absorptievermogen van Bonaire • Structurele betrokkenheid van uitvoeringspraktijk en samenleving • Ruimte voor leren, experimenteren en bijsturen • …
Indicatief budget	• 1-2 miljoen € / circa 0,5 miljoen € per jaar
Indicatieve doorlooptijd	• 3-5 jaar